

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างโมเดลสมการโครงสร้างที่เป็นโมเดลการวิจัยหรือโมเดลสมมติฐาน การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อให้ได้ประเด็นและตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ประกอบด้วย อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นในด้านต่าง ๆ และโรงเรียนที่มีผลการประเมินภายนอกรอบสามในระดับดีมาก 3 ขนาด คือขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมโรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัยในระยะนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 12,490 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11,577 คน ครูผู้สอน จำนวน 119,339 คน รวมทั้งสิ้น 130,916 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 510 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรเป็น 20 ต่อ 1 หน่วย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54) การวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนตัวแปรสังเกต 18 ตัว ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 360 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ในที่นี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 510 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่วิจัยพัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเป็นเลิศของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ตอนที่ 3-6 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัย พัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ กลยุทธ์องค์การ การจัดการกระบวนการ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้โปรแกรม LISREL for Windows วิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุป ได้ดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนประกอบด้วย

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) กลยุทธ์องค์การ 3) การจัดการกระบวนการ และ 4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดของแต่ละตัวแปร ดังนี้

1.1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การจัดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และการนิเทศและประเมินผลด้านการเรียนการสอน

1.1.2 กลยุทธ์องค์การ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ การกำหนดแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการติดตามและประเมินผลกลยุทธ์

1.1.3 การจัดการกระบวนการ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การจัดโครงสร้างองค์การ การมุ่งเน้นบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการสนับสนุนทรัพยากร

1.1.4 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการความรู้ของครู และการวัดและประเมินผล

1.2 ความเป็นเลิศของโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ คุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพการเรียนการสอน คุณภาพนักเรียน และคุณภาพครู และบุคลากร

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 57.77 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 90 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.996 มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกัน สถิติ ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.64 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 แสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมากที่สุด คือ การจัดการกระบวนการ รองลงมาคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร รองลงมาคือ กลยุทธ์องค์การ และการจัดการ

กระบวนการ สำหรับอิทธิพลรวมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการกระบวนการ กลยุทธ์องค์การ และการจัดการกระบวนการเรียนรู้

ปัจจัยในรูปแบบทั้ง 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยกลยุทธ์องค์การ ปัจจัยการจัดการกระบวนการ และปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นเลิศของโรงเรียนได้ร้อยละ 49

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำมาเสนอเป็นประเด็นเพื่ออภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.18 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.40 และมีอิทธิพลรวมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.58 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสำคัญต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารงานที่จะประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทการเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำในสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางวิชาการจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอย่างดี เพื่อเป็นผู้นำสร้างพลังความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาทั้งครูวิชาการ ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและเป็นไปตามความมุ่งหมาย (วินัย ป้อมดำ, 2558, หน้า 211) ผู้นำต้องมีความรู้ดี ทำงานด้วยความสามารถ ความเฉลียวฉลาด มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และเป็นผู้ที่รู้จักสอน แนะนำผู้ร่วมงานให้สามารถใช้ความสามารถของแต่ละคนทำงานให้เกิดความสำเร็จด้วย ผู้นำเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมีศิลปะหรือกระบวนการใช้อิทธิพลเหนือบุคคลอื่น เพื่อให้ผู้ตามมีความเต็มใจและกระตือรือร้นต่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ภาวะผู้นำเป็นศิลปะอันจำเป็นและสำคัญยิ่งของผู้บริหารต่อการนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ กำหนดนโยบาย วางแผน จูงใจให้ร่วมกันปฏิบัติภารกิจและเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานองค์การ (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2551, หน้า 146) สอดคล้องกับชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553, หน้า 40) ให้ทัศนะว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ สามารถใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำ การบริหาร และนำกลุ่มให้กระทำการกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด ดังที่ Hallinger and Murphy (1985, pp. 217-247) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารควรประกอบด้วย 1) มีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน และเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) มีการสื่อสารถึงเป้าหมายของโรงเรียนให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน 3) มีการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน 4) มีการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร 5) มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน 6) มีการควบคุมการใช้เวลาในการสอน 7) มีการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด 8) มีการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู 9) มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 10) มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และ 11) มีการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ นอกจากนี้รุ่งแก้วแดง (2543, หน้า 278) ได้กล่าวว่า ภาวลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนไป ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เพื่อปฏิวัติการบริหารโรงเรียนไปสู่ความมีประสิทธิภาพโดยการเสริมพลังผู้บริหารโรงเรียนให้มีโอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ และหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารโรงเรียนเป็นหลัก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและนักเรียนก็จะมีมากขึ้นด้วย เช่นเดียวกับสงบประเสริฐพันธุ์ (2543, หน้า 90) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนว่าในยุคโลกาภิวัตน์ที่ความรู้ คือ อำนาจผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันจะต้องสร้าง

ภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนด้านต่าง ๆ ต้องทำตัวเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ต้องนำบุคลากรในโรงเรียนให้ตระหนักและให้ความสำคัญทั้งงานวิชาการ งานวิจัย ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ การสร้างและการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนเพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับ Chell (2001, p. 5, อ้างถึงในน้ำฝน รักษากลาง, 2553, หน้า 14) ให้ทัศนะว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารงานภายในโรงเรียน และเป็นผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูตลอดจนมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน สอดคล้องกับพัฒนะ สีหามู (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทั้งทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับสิริรानी วสุภัทร. (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสอดคล้องกับภัทรา พิงไพฑูรย์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 เป็นไปในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ปัจจัยกลยุทธ์องค์การ เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.00 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.18 ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพลรวมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนไม่มีความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมาย ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดเด่น จุดด้อย

โอกาส และอุปสรรค รวมทั้งไม่มีส่วนร่วมในการเลือกทางเลือกของกลยุทธ์ที่เหมาะสมแก่องค์การจึงส่งผลทำให้สมาชิกทั้งองค์การไม่ทราบถึงทิศทางที่ทุกคนจะดำเนินไปอย่างชัดเจน เมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในจึงไม่สามารถปรับกลยุทธ์ให้ทันกับสถานการณ์จริง ดังที่สุมาลี จิระจรัส (2548, หน้า 25-26) กล่าวว่า กลยุทธ์เป็นการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนขององค์การ ทำให้สมาชิกทั้งองค์การทราบถึงทิศทางที่ทุกคนจะดำเนินไปอย่างชัดเจน ช่วยให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการมองเห็นอนาคตขององค์การ ซึ่งสามารถช่วยลดความเสี่ยงขององค์การในอนาคตลงได้ การจัดการเชิงกลยุทธ์มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์การทำให้เกิดความพึงพอใจลดการต่อต้านลง และช่วยให้องค์การสามารถดำเนินงานและใช้ทรัพยากรที่ตนมีในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลสำเร็จดีกว่าการบริหารงานตามปกติ นอกจากนี้ยังอาจเนื่องมาจากการมอบหมายอำนาจและหน้าที่ไม่ชัดเจน ผู้รับมอบอำนาจและหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถ ขาดการศึกษาและทำความเข้าใจในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนอย่างครบถ้วน รวมทั้งผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามปฏิทินปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ไม่มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และไม่มีผลสอดคล้องกันทั้งในส่วนของการกำหนดกลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ จึงส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ดังที่Herbiniak (2008, pp. 50-58) กล่าวว่า ในกระบวนการดำเนินกลยุทธ์นั้น ความชัดเจนในหน้าที่ความรับผิดชอบ และการกำกับดูแลเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่สำคัญมากที่สุดในการดำเนินกลยุทธ์ให้ประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 ข, หน้า 48) ที่กล่าวว่า ควรมีความสอดคล้องกันทั้งในส่วนของการกำหนดแผนกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เพราะถ้าหากโรงเรียนสามารถทั้งวางแผนกลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้กลยุทธ์ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ หากโรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างดี แต่ขาดประสิทธิภาพในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติก็จะเป็นการสูญเสียโอกาสครั้งสำคัญ หรือหากโรงเรียนวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ไม่สามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้ดี ก็จะทำให้เกิดความเสียหายได้ เนื่องจากนำกลยุทธ์ไม่ดีไปปฏิบัติ และหากโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพในการวางแผนกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติก็แสดงถึงความล้มเหลวตั้งแต่ต้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของศศิวรรณ ตันกันยา (2559, หน้า 172-173) ได้ศึกษาปัญหาการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า โดยรวม มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัญหาเกี่ยวกับการมอบหมายการ กำหนดวัตถุประสงค์และผู้รับผิดชอบของหน้าที่งานในแต่ละด้านยังไม่ชัดเจน ไม่ตรงกับ ความถนัดและความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล รวมถึงองค์การขาดการศึกษาและทำความเข้าใจ ทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร โครงสร้างในการดำเนินงานขาดความคล่องตัวบุคลากร ยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา และเป้าหมายของแผน กลยุทธ์ในโรงเรียน ขาดการการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ขาดการ สนับสนุนอย่างจริงจังของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ครูขาดขวัญและกำลังใจตลอดจนแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงาน งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดสื่อ เทคโนโลยีโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ความเร็วยังช้า อุปกรณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอกับการใช้งาน บุคลากรยังใช้ ความเคยชินในการปฏิบัติงาน ขาดการปรับตัวและเปิดรับต่อการเปลี่ยนแปลง ยังไม่มีการนำระบบ การทำงานเป็นทีมและพัฒนาทีมงานเท่าที่ควร การดำเนินการด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผลมีขั้นตอนที่ไม่ชัดเจน ทำให้การนิเทศกำกับติดตามไม่ทั่วถึง และ ไม่เป็นตามระยะเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรพร สารุพันธ์ (2552, หน้า 89-122) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนำแผนไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ด้านการปฏิบัติตามปฏิทิน ปฏิบัติงาน ไม่สามารถปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงานได้ทั้งหมด ขาดการติดตามตรวจสอบ และการประเมินแผนไม่ต่อเนื่อง การมอบหมายอำนาจและหน้าที่ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถและความเหมาะสม มอบหมายอำนาจและหน้าที่ไม่ชัดเจน ผู้รับมอบอำนาจ และหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถ การกำกับติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหาร ไม่กำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ครูไม่ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานที่ กำหนดไว้ สอดคล้องกับธนุชัย บุตรเต (2560, หน้า 58-81) ที่ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ สถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาล จังหวัดเลย พบว่า ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของ โรงเรียนเทศบาล จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และพัชรี พิมพิลา (2559, หน้า 31-38) ศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ปัจจัยการจัดการกระบวนการ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.45 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการกระบวนการมีความสำคัญต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน เพราะการจัดการกระบวนการเป็นการกำหนดกลไกที่สำคัญในการออกแบบการดำเนินการติดตาม ควบคุม และปรับปรุงเพื่อให้องค์กรบรรลุยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่กำหนด จึงนับได้ว่าการจัดการกระบวนการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารคุณภาพ เนื่องจากเป็นวิธีการที่องค์กรใช้ในการกำหนดกระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุนที่สำคัญทั้งหมดที่ช่วยสร้างคุณค่าแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (เบญจนารถ อมรประสิทธิ์, 2557, หน้า 51) ดังนั้นหากโรงเรียนทุกโรงเรียนมีความพร้อมในด้านการจัดการกระบวนการทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การจัดโครงสร้างองค์การ การมุ่งเน้นบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการสนับสนุนทรัพยากรก็จะส่งผลให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศหรือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ดังที่สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 86-87) ได้สรุปเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างที่เหมาะสมว่า ในองค์การหนึ่ง ๆ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การหลายปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยด้านโครงสร้าง (Structures) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์การ เนื่องจากเป็นวิธีการจัดเตรียมคนเพื่อที่จะให้สามารถทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ โครงสร้างจะช่วยให้รู้ว่าตนอยู่ในตำแหน่งงานใดและเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับงานอื่นอย่างไร การตัดสินใจในการทำงานในองค์การจะต้องมีการร่วมกันคิดและตัดสินใจ โครงสร้างองค์การควรเป็นไปตามความจำเป็นของสิ่งที่ต้องทำ (From Follow Function) เพื่อประสิทธิผลขององค์การและให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานและงานที่ทำอยู่ในองค์การ การจัดโครงสร้างที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องของการจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อให้มีความร่วมมือในหมู่สมาชิก มีขั้นตอนการปฏิบัติงานไม่ซ้ำซ้อน สะดวก และคล่องตัว มอบหมายงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร มีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

ในส่วนของ การมุ่งเน้นบุคลากรซึ่งพบว่า มีความสำคัญสูงสุด ทั้งนี้เนื่องด้วยการปฏิบัติงานในโรงเรียนต้องยอมรับว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในโรงเรียนที่ต้องให้ความสำคัญ โดยการนำระบบและวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อจูงใจครูและบุคลากรให้มีความรักในโรงเรียน มีความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความ

สนใจ เอาใจใส่ ดูแลและให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ (ทรงพล เจริญคำ, 2552, หน้า 45) เช่นเดียวกับSergiovanni (1982, p. 332) ที่กล่าวว่า ถ้าปราศจากความปรารถนาดีจากครู และบุคลากรในโรงเรียนแล้ว ความสำเร็จของงานหรือของโรงเรียนนั้นจะมีน้อยมาก สำหรับการบริหารการเปลี่ยนแปลงจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการที่สำคัญในปัจจุบัน คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นวิธีการบริหารงานที่มุ่งเน้นให้องค์กรและบุคลากร มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการในการบริหารงานได้อย่างสอดคล้องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะสามารถทำให้องค์กรเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน และมีความสามารถที่แตกต่างเหนือคู่แข่ง สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ (จิระประภา โมจิตะ, 2554, หน้า 139) การบริหารการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นการสนับสนุนเต็มเต็มภารกิจงานปรับเปลี่ยนองค์กรให้สมบูรณ์ครบถ้วนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างราบรื่นในองค์กร องค์กรที่สามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผลสำเร็จล้วนเห็นความสำคัญของการบริหารการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อความสำเร็จของการปรับเปลี่ยนองค์กร มิใช่การเพิ่มภาระให้แก่ผู้ปฏิบัติโดยไร้ประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2550, หน้า 1) และการสนับสนุนทรัพยากรก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ด้วยทรัพยากรเป็นตัวกลางที่ทำให้ภารกิจขององค์กรบรรลุเป้าหมายดังที่วางไว้ ทรัพยากรจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจกรรมทุก ๆ ด้านขององค์กร หากองค์กรใดมีทรัพยากรเพียงพอและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ทั้งยังมีการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรนั้นลุล่วงไปได้ด้วยดีและมีคุณภาพ (Bender, 1983, p. 6) ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2552, หน้า 157-159) ที่กล่าวว่า กระบวนการทำงานที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยการออกแบบที่มีประสิทธิผล มีความเชื่อมโยงกับผู้เรียน มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าต่อผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญทั้งหมด มีความคล่องตัว ซึ่งหมายถึง ความสามารถขององค์กรในการปรับตัวและตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อความต้องการที่เปลี่ยนไป อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553, หน้า 12) ให้ทัศนะว่า การจัดการกระบวนการเป็นการตรวจประเมินแง่มุมที่สำคัญทั้งหมดของการจัดการกระบวนการ การให้บริการ และกระบวนการอื่นที่สำคัญที่ช่วยสร้างคุณค่าแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนกระบวนการสนับสนุนที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุพันธกิจขององค์กร สอดคล้องกับสมหมาย อ่ำดอนกลอย (2551, บทคัดย่อ)

ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า การจัดการ กระบวนการ (Process Management) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับเบญจนากรธ อมรประสิทธิ์, 2557, หน้า 146) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำ จังหวัด พบว่า แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งในนั้น คือ การจัดการกระบวนการ

1.4 ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงในทิศทางบวก ต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.16 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อ ความเป็นเลิศของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา บทบาท และหน้าที่หลักของสถานศึกษาทุกแห่งก็คือ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ทุกคนได้เกิดการเรียนรู้ (พัฒนา สีหามู, 2553, หน้า 83) เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุด ตามกำลังหรือ ศักยภาพของแต่ละคน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกันจึงควรมีการจัดการที่เหมาะสม ในลักษณะที่แตกต่างกันตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน (สำนักวิชาการและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2556, หน้า 1) ดังนั้น หากทุกโรงเรียนมีการจัดกระบวนการ เรียนที่ดีแล้ว คุณภาพของโรงเรียนย่อมสูงขึ้นไปด้วย เพราะการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนโดยตรง นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด และถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2551, หน้า 162) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุสู่ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ ไม่สับสน กระบวนการต่าง ๆ ดำเนินไปตามลำดับขั้น สามารถตรวจสอบได้ว่ามี จุดบกพร่องที่ใด เมื่อเกิดปัญหาก็สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด สามารถตรวจสอบได้ว่า การจัดการเรียนรู้ได้ผลเพียงใด เป็นวิธีหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของการจัด การเรียนรู้ของผู้สอน ทำให้ผู้สอนต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องดำเนินการจัดการ เรียนรู้ตามแผนที่วางไว้และต้องวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนด

เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนไปในตัว การจัดกระบวนการการเรียนรู้ทำให้องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและมีความสำคัญต่อกันและกันอย่างใกล้ชิดและชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553, หน้า 33-34) โดยเฉพาะการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ บทบาทของครูจะเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้ชี้แนะ หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้และลงมือปฏิบัติ และสร้างสรรค์ความรู้โดยใช้วิธีการต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้ และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐาน, 2553 ก, หน้า 26) สอดคล้องกับผลการวิจัยของสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 189) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ปัจจัยกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการศึกษาของพรณี เหมาะสม (2551, หน้า 86) ศึกษาพบว่า การประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดด ด้วยการเทียบเคียงตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ด้านกระบวนการที่มีคะแนนสูงสุดคือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพที่เป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) และสอดคล้องกับพัฒนา สีหามู (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ปัจจัยการจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นตามสมมติฐาน ได้มาจากการสังเคราะห์ทั้งจากหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ

ผลการศึกษาโรงเรียนดีเด่น ตลอดจนได้รับตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในการกำหนดข้อ
 คำถามของแบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเมื่อนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบ
 ความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงสมมติฐาน พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์
 เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยรูปแบบชุดสุดท้ายภายหลังการพัฒนาปรับ
 รูปแบบมีค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 57.77 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 90
 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.996 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.64
 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีวัด
 ระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI)
 เท่ากับ 0.98 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 1073.97 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง
 เปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน
 มาตรฐาน (Standardized RMR) เท่ากับ 0.0057

ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างของตัวแปรแฝงกลยุทธ์
 องค์การ การจัดการกระบวนการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และความเป็นเลิศ มีค่า 0.11,
 0.55, 0.51, 0.49 ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่มีค่าสูง ดังที่ Saris (1984, อ้างถึงในมัทนา
 อินทุสมิต, 2547, หน้า 115) ระบุว่า ถ้ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถ
 อธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ถึงร้อยละ 40 ย่อมถือได้ว่า เป็นผลลัพธ์ที่ดีและยอมรับ
 ได้ แสดงว่ารูปแบบมีความตรง ตัวแปรทุกตัวแปรในรูปแบบ คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางการ
 ของผู้บริหาร ปัจจัยกลยุทธ์องค์การ ปัจจัยการจัดการกระบวนการ และปัจจัยการจัด
 กระบวนการเรียนรู้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเป็นเลิศของโรงเรียน
 ได้ร้อยละ 49 ซึ่งถือได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อ
 ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน

1.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การจัดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน

1.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การจัดการกระบวนการ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่างมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน และส่งผลซึ่งกันและกัน ดังนั้น ในการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าว

1.1.3 กลยุทธ์องค์การเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลทางตรงต่อความเป็นเลิศ ซึ่งอาจสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการมอบหมายอำนาจและหน้าที่ไม่ชัดเจน ผู้รับมอบอำนาจและหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถ ขาดการศึกษาและทำความเข้าใจในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนอย่างครบถ้วน ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ไม่มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และไม่ปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงาน ดังนั้นในการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการดำเนินงาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพของหน่วยงาน เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจนและทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ควรปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงาน มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และควรนำวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) มาใช้ในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดคุณภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.1.4 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการกระบวนการ

อันได้แก่ การจัดโครงสร้างองค์การ การมุ่งเน้นบุคลากร การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของโรงเรียน มีความเป็นเลิศ เนื่องจากผลการวิจัยได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนว่า ปัจจัยการจัดการกระบวนการมี อิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมากที่สุด

1.2 สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การจัดการ กระบวนการ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียนควร พิจารณาเสริมสร้างปัจจัยดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารและสถานศึกษา โดยสนับสนุน การพัฒนาเป็นหลักสูตรการอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการและการจัดการกระบวนการ ที่เหมาะสมในการบริหารงานโรงเรียนในยุคการศึกษา 4.0 ส่วนครูผู้สอนควรส่งเสริม สนับสนุนการอบรมพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความรอบรู้ในศาสตร์และเทคนิคการสอน ตลอดจน การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.2.2 ผลการวิจัยพบว่า ทุกตัวแปร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหาร กลยุทธ์องค์การ และการจัดการกระบวนการ ส่งผลทางบวกต่อการจัด กระบวนการเรียนรู้ และส่งผลทางตรงในทางบวกต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ดังนั้น ในการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงการพัฒนากิจกรรมดังกล่าวให้เกิดขึ้น ในผู้บริหาร ครู และสถานศึกษา

1.2.3 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์องค์การเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลทางตรงต่อ ความเป็นเลิศ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานควรสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการวางแผน กลยุทธ์ของสถานศึกษา ตลอดจนเร่งรัดและกำหนดนโยบายในการกำกับติดตาม กระบวนการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อติดตามตรวจสอบความสำเร็จในการวางแผนกลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกัน หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง แต่หากข้อค้นพบเหมือนกันก็จะได้เป็นเครื่องยืนยัน ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ ด้วยวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือการวิจัยและพัฒนา หรือทฤษฎีฐานราก เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนอาจมีความแตกต่างกันมาก เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบยืนยันถึงข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้

2.3 ควรทำวิจัยเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนของรัฐและเอกชน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาพัฒนาหรือปรับปรุงปัจจัยต่าง ๆ ให้ตรงกับหน่วยงาน และเป็นข้อมูลในระดับนโยบาย

2.4 ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น สมรรถนะขององค์กร วัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศองค์กร การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร การจูงใจ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น